

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

20 Years of National Strategy: Educational Measurement and Evaluation Issue

สรรเสรีญ์ ตาแก้ว*

Sansern Takaew

Received: October 7, 2022; Revised: November 28, 2022; Accepted: December 07, 2022

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทำตามเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย บทความนี้จึงนำเสนอความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีความเชื่อมโยงมายังแผนในระดับรองลงมา และเชื่อมโยงเข้าสู่การดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่มีพันธกิจในการบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ รวมทั้งนำเสนอกระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ สทศ. เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบาย การวัดและประเมินผลทางการศึกษา แผน 3 ระดับ

หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และทรัพยากรบุคคล สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

Chief of Strategy and Human Resources Division, National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)

*Corresponding Author e-mail: sansern@niets.or.th

Abstract

The 20-year national strategy is a national development plan that sets a framework and development guidelines for government agencies to follow in order to achieve Thailand's vision. This article presents the linkage between the 20-year national strategy and the lower-level plan. It also highlights the connection to the implementation of the mission of the National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). The institute's mission is to manage and operate education, conduct research, develop and provide educational assessments and testing services continuously. Additionally, it serves as a center for cooperation in educational testing at both national and international levels. The article also presents the process of preparing the annual action plan of NIETS, providing readers with a clear picture of how policy is transferred into practice.

Keyword: The 20-year national strategy, Policy, Educational Measurement and Evaluation

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือมีคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ถือเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยยุทธศาสตร์ที่ถือได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับภาคส่วนการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายให้ 1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ระบุถึง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งการออกแบบการเรียนรู้ใหม่ และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท ซึ่งการวัดและประเมินผลการศึกษาได้ถูกระบุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์โดยให้มี “การปฏิรูปกระบวนการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

มากกว่าการวัดความรู้” ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยในยุทธศาสตร์นี้มีตัวชี้วัดประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และ ความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย โดยประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่

1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดย

- (1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว
- (2) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรมจริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- (3) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา
- (4) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- (5) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ
- (6) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม
- (7) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย

- (1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์
- (2) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

(3) ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานสอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน

- (4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย

- (1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21
- (2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่
- (3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทุกประเภท
- (4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (5) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก
- (6) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ
- (7) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

4. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดย

- (1) การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย
- (2) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ
- (3) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

5. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม โดย

- (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ
- (2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ
- (3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี
- (4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี
- (5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

6. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดย

- (1) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย
- (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- (3) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน
- (4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดย

- (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต
- (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ
- (3) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ
- (4) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ถือเป็นแผนระดับที่ 1 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ประกอบด้วย แผนระดับ 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดว่าแผนระดับ 2 หมายถึง แผนซึ่งเป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติ และแผนระดับที่ 3 เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 1 และ แผนระดับ

ที่ 2 สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ รวมถึงแผนปฏิบัติการในทุกระดับ

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และทรัพยากรบุคคล สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบงานด้านยุทธศาสตร์และแผน จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยงานแผนและงบประมาณ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และทรัพยากรบุคคล ได้วิเคราะห์หาความเชื่อมโยงของแผนระดับที่ 1 และ 2 เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการซึ่งเป็นแผนระดับที่ 3 เป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของ สทศ. บทความนี้จึงมีความมุ่งหมายที่จะนำเสนอให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งแผนระดับที่ 2 และ 3 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพันธกิจของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดจำแนกตามแผนทั้ง 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายให้ 1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ระบุถึง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งการออกแบบ การเรียนรู้ใหม่ และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท ซึ่งการวัดและประเมินผลการศึกษาได้ถูกระบุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยให้มี “การปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดความรู้” ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน

2. แผนระดับ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับปรับปรุง) ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ ได้ระบุแนวทางการพัฒนาในส่วนของ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดระดับความรู้

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมายความว่า 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ในกลยุทธ์การพัฒนาที่ 1 ระบุว่า คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยการพัฒนาผู้เรียนในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงานโดย

1) พัฒนาการเรียนรู้แนวใหม่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังเป็นทีม มีการคิดขั้นสูง

2) ยกระดับการอาชีวศึกษา
3) ยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
4) ปรับปรุงระบบวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง
ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล
ที่ เชื่อมโยงสู่การทำงานในอนาคต

5) พัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้

6) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

3. แผนระดับ 3 ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายที่ 5 ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ ในเป้าหมายนี้มีตัวชี้วัดดังนี้

1) มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ ของ ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพแนวโน้มจะออกกลางคัน

2) มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา

3) จำนวนการเข้าใช้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐาน หลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ จำแนกตามหลักสูตรและระดับชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

4) จำนวนผู้เรียนที่ศึกษา เรียนรู้ อบรมทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพตามหลักสูตร และ เข้ารับการทดสอบและประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนา ศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) พัฒนาระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ ของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย

2) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน วัด และประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นมาตรฐานเดียวกัน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3) พัฒนาระบบและการให้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่มี คุณภาพและมาตรฐาน ครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน

4) พัฒนาระบบการติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และ ผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันเพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อกำหนด มาตรการ ป้องกัน และการช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้ารับการการศึกษา

3.2 แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกระทรวงศึกษาธิการ ในประเด็น ยุทธศาสตร์ ศธ. การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าประสงค์ คือ ผู้เรียน

ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีทักษะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพตามพหุปัญญา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งมีตัวชี้วัดดังนี้

- 1) ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการสมวัย
- 2) คะแนน O-NET ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนเพิ่มขึ้นทุกวิชา
- 3) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ (N-NET) ดีขึ้นไป
- 4) ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ระดับ
- 5) ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการคัดกรองและหรือส่งต่อเพื่อพัฒนาพหุปัญญา รายบุคคล
- 6) สัดส่วนสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลทุกด้าน และมี การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลเต็มศักยภาพหรือพหุปัญญา
- 7) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทุกระดับ
- 8) อัตราการเข้าเรียนสุทธิตามระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 9) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีผลประเมินคุณภาพระดับดีขึ้นไป

ข้อมูลจากการวิเคราะห์แผนทั้ง 3 ระดับข้างต้น สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงของแผนทั้ง 3 ระดับ โดยสามารถแสดงความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ ในประเด็นการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

จากแผน 3 ระดับที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นโยบายด้านการวัดและประเมินทางการศึกษา เป็นนโยบายที่ถูกระบุไว้ในนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ มีความพร้อม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การวัดและประเมินผลผู้เรียนจึงควรเน้นที่การวัดทักษะเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการวัดและประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล เน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนโดยประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ของผู้เรียน และนำผลที่ได้รับจากการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลนั้น เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนจึงทำการประเมินผลรวม (Summative Assessment) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ นอกจากนี้ผลจากการประเมินผู้เรียนจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาคนทั้งด้านทักษะ สมรรถนะ และความรู้ที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และเพียงพอต่อการเข้าสู่การประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศตามลำดับ

ในลำดับถัดไป ผู้เขียนขอเสนอกระบวนการในการจัดทำแผนระดับที่ 3 ของ สทศ. ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีโดยสังเขป ดังนี้

1. ดำเนินการทบทวนผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ ผลผลิต และตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของ สทศ.
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การจัสตริบบูทประมาณ ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนนโยบายรัฐบาล นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของคณะกรรมการ สทศ.
3. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์ สทศ. 5 ปี เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากร สทศ. ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ตั้งแต่การทบทวนผลการดำเนินงานไปจนถึงกระบวนการจัดทำและการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ ด้วยการจัดทำแผนงานและโครงการกว่า 50 แผนงาน/โครงการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

จากผลการวิเคราะห์แผนระดับที่ 1 และ 2 ทำให้สามารถสังเคราะห์ความเชื่อมโยงได้ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์ความเชื่อมโยงของแผนระดับที่ 1 2 และ 3

แผนระดับที่ 1	แผนระดับที่ 2	แผนระดับที่ 3
ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอด ช่วงชีวิต 12 การพัฒนาการเรียนรู้ 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพ ภาครัฐ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนที่ 2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ แผนที่ 12 ด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนา แห่งอนาคต นโยบายรัฐบาล: นโยบายหลัก 7 การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก	แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ 3 การพัฒนาศักยภาพคน ทุกช่วงวัยและการสร้างสังคม แห่งการ เรียนรู้ แผนยุทธศาสตร์ สทศ. ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ยุทธศาสตร์ 1 ยกระดับคุณภาพและ มาตรฐานระบบการวัดและประเมินผล ทางวิชาการและวิชาชีพและการ ทดสอบทางการศึกษา สู่ระดับชาติ อาเซียน และระดับ นานาชาติ ยุทธศาสตร์ 2 เป็นองค์กรแห่งความ เป็นเลิศทางด้านการวัดและประเมินผล ทางการศึกษาในระดับชาติ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แผนระดับที่ 1	แผนระดับที่ 2	แผนระดับที่ 3
	8 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย 11 การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน 2 การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 5 การยกระดับศักยภาพของแรงงาน 7 การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 12 การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชนและ การดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	ยุทธศาสตร์ 3 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวัดและประเมินผลทางวิชาการและวิชาชีพ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด การบริหารจัดการองค์กร และการให้บริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ 4 เป็นองค์การแห่งการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล

ภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ ที่จะนำไปสู่การดำเนินงานตามพันธกิจของ สทศ.

บทสรุป

ความเชื่อมโยงที่แสดงให้เห็นดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2 นำไปสู่แผนงานและโครงการประจำปีซึ่งดำเนินการตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ ของ สทศ. ในการบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ ผลผลิตจากการดำเนินงานจะนำไปสู่การมีระบบ วิธีการทดสอบ และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ผู้เรียนได้รับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และหน่วยงานระดับนโยบายมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเพื่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนการแนะแนว การประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งมีงานวิจัยด้านการทดสอบและประเมินผลทางการศึกษาที่จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการด้านการทดสอบและประเมินผลทางการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการทดสอบและประเมินผล ด้านการติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต ด้านการให้การรับรองมาตรฐานของระบบ วิธีการ เครื่องมือวัด ของหน่วยงานด้านการประเมินผลและทดสอบทางการศึกษา นอกจากนี้การดำเนินงานของ สทศ. ยังก่อให้เกิดบริการด้านการทดสอบที่เป็นมาตรฐาน และการมีฐานข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาเพื่อให้บริการแก่หน่วยงานและประชาชนทั่วไปอีกด้วย

รายการอ้างอิง

- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 51 ง หน้า 4.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 หน้า 1.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2557). การวัดและประเมินสมรรถนะของบุคลากรวิชาชีพ. วารสารการวิจัยสังคมศาสตร์. 1-24.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570.
- https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ. พรักหวานกราฟฟิค.
- อุไร ชีรัมย์, พรทิพย์ ไชยโส, พิกุล เอกวางกูร และ ทรงชัย อักษรคิด. (2563). เทคนิคการประเมินการเรียนรู้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 20(1) 193-206.
- อัครา ประเสริฐสิน, กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และ อาริรัตน์ ลาวน้อย. (2564). แนวทางการวัดผลประเมินผลฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 27(2), 18-31.